

๕ สวัสดิ์รัสเซีย

ร่ำภา รัตนาคินทร์

ตอนที่ ๑ Once never enough (ครั้งเดียวไม่เคยพอ)

ถึงแม่นิด

ฉันมีอันต้องไปเที่ยวรัสเซียเป็นหนที่สอง หนนี้เลยไม่รู้สึกตื่นเต้นเหมือนเที่ยวรัสเซียหนแรกที่ไปกับแม่นิด ดูโปรแกรมเที่ยวก็เหมือนกับออกมาจากโปรแกรมที่เคยเที่ยวมาก่อน แต่ก็นั่นแหละในความเหมือนนั้นก็ยังมีความแตกต่างกันอยู่บ้างเหมือนกัน ที่ฉันอยากเขียนเล่าให้แม่นิดได้รับฟัง

ก่อนที่จะเริ่มเดินทางบนเส้นทางเดิม ในฐานะเป็นครูสอนวิชาประวัติศาสตร์ฉันอยากเล่าเรื่องราวของรัสเซียไว้พอเป็นกระสาย รัสเซียหรือชื่ออย่างเป็นทางการคือ สหพันธรัฐรัสเซียในปัจจุบัน เคยมีชื่ออื่นใช้เรียกมาก่อน คือ สหภาพสาธารณรัฐสังคมนิยมโซเวียต หรือเรียกสั้น ๆ ว่า สหภาพโซเวียต สมัยสหภาพโซเวียตรัสเซียเป็นประเทศคอมมิวนิสต์ ซึ่งมีอายุอยู่ราว ๗๐ ปี (ระหว่างปี ค.ศ.๑๙๒๒ - ๑๙๙๑)

ก่อนจะเป็นประเทศคอมมิวนิสตรัสเซียเป็นจักรวรรดิรัสเซียที่มีกษัตริย์หรือที่ชาวรัสเซียเรียกว่า ชาร์ (Tsar) เป็นประมุขที่มีพระราชอำนาจสูงสุด ชาร์ที่ยิ่งใหญ่และมีชื่อเสียงของจักรวรรดิรัสเซียก็มี ชาร์ปีเตอร์มหาราช (ค.ศ.๑๖๘๙ - ๑๗๒๕) ชาร์นาแคเพอร์มหาราช (ค.ศ.๑๗๒๕ - ๑๗๖๒) และชาร์องค์สุดท้ายคือ ชาร์นิโคลัสที่ ๒ (ค.ศ.๑๘๙๔ - ๑๙๑๗) รัสเซียในสมัยจักรวรรดิชาร์ปกครองอยู่ในราชวงศ์โรมานอฟ ซึ่งมาจากชื่อของปฐมกษัตริย์ของราชวงศ์นี้คือ ชาร์มิฮาวิลโรมานอฟ

แม่นิดรู้ใหม่ว่าตราแผ่นดินของรัสเซียปัจจุบันเป็นรูปอะไร นกอินทรี ๒ หัว คือคำตอบซึ่งเดิมที่เป็นตราประจำพระองค์ของชาร์มาตั้งแต่สมัยก่อนสมัยจักรวรรดิ หรืออาจจะเรียกว่าเป็นสมัยราชวงศ์รูริค สมัยนี้เป็นสมัยเริ่มแรกของรัสเซียเริ่มตั้งแต่การอพยพมาตั้งถิ่นฐานในรัสเซียของพวกกลาฟสาขาตะวันออก การตั้งถิ่นฐานอยู่ในลักษณะกระจัดกระจาย และพวกที่สามารถรวมพวกกลาฟได้เป็นผลสำเร็จและตั้งเป็นอาณาจักรแรกของรัสเซีย คือ พวกที่มาจากสแกนดิเนเวียที่เรียกว่าพวกวาเรนเจียน หรือพวกรัส (Rus) ชื่อนี้แหละที่เป็นที่มาของชื่อประเทศรัสเซีย ที่คนรัสเซียจะไม่ค่อยพอใจนัก ที่ชื่อประเทศของตัวเองมีต้นกำเนิดมาจากพวกชอบรุกราน เป็นโจรที่ขย박ไล่ตมรุ่มกลุ่มต่าง ๆ ในดินแดนรัสเซีย) อาณาจักรแรกที่พวกวาเรนเจียนจัดตั้งขึ้นคือ อาณาจักรเคียฟ (มีผู้ปกครองอยู่ในราชวงศ์รูริคที่ตั้งขึ้นตามชื่อของผู้นำของพวกวาเรนเจียนที่เข้ามาช่วยรวบรวมชาวกลาฟเงินเป็นผลสำเร็จ) อาณาจักรเคียฟมีอายุอยู่ระหว่างปี ค.ศ.๘๖๒ - ๑๒๐๓ อาณาจักรถูกทำลายก่อนที่พวกมองโกลจากเอเชียตะวันออกจะเข้ายึดครองรัสเซีย พวกมองโกลปกครองรัสเซียอยู่ยาวนาน ๒๔๐ ปี (ค.ศ.๑๒๔๐ - ๑๔๘๐) ในช่วงนี้ในรัสเซียเกิดอาณาจักรใหม่ขึ้นมาคือ อาณาจักรมอสโก (ที่มีมอสโกเป็นเมืองหลวง) อาณาจักรนี้สามารถสร้างความยิ่งใหญ่ ทำลายอำนาจของพวกมองโกล และขยายอำนาจออกไปอย่างกว้างขวาง กษัตริย์ที่มีชื่อเสียงคืออิวานมหาราช (ค.ศ.๑๔๖๒ - ๑๕๐๕) กับอิวานที่ ๓ (Ivan the Terrible ค.ศ.๑๕๓๓ - ๑๕๘๔) ราชวงศ์รูริคที่เริ่มมาตั้งแต่สมัยรวบรวมชาวกลาฟเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันสิ้นสุดลงใน ค.ศ.๑๕๙๔ ชาร์องค์สุดท้ายของราชวงศ์นี้คือ ชาร์เฟดอร์ที่ ๑ (ค.ศ.๑๕๘๔ - ๑๕๙๘) หลังจากนั้นไม่นานราชวงศ์โรมานอฟก็จัดตั้งขึ้นและปกครองรัสเซียจนถึงปี ค.ศ.๑๙๑๗

ตอนที่ ๒ Zdravstvite (สวัสดี) มอสโก

ถึงแม่ชนิด

หนแรกที่ฉันไปรัสเซียกับแม่ชนิด คำเดินทางไปที่รัสเซียราคาพอท่วม ๆ ไม่แพงนัก แต่ค่าเดินทางครั้งที่ ๒ นั้น เพิ่มเป็นเกือบเท่าตัว หนแรกนั้นเงิน ๑ เหรียญสหรัฐแลกเป็นเงินไทยได้ประมาณ ๖๖ บาท แต่หนหลังแลกเป็นเงินไทย ตกราว ๆ ๔๑ - ๔๒ บาทอะไร ๆ มันก็เลยแพงไม่หยุด แม่ชนิดคงยังจำได้ว่า ครั้งที่ได้ไปกับแม่ชนิด เครื่องบินของสายการบินแห่งชาติรัสเซีย (แอโรฟลอต) พาเราออกจากกรุงเซนต์ปีเตอส์เบิร์ก ๑ เที่ยวบิน บินประมาณ ๖ ชั่วโมงกว่า ๆ ก็แวะเติมน้ำมันที่สนามบินชาร์จาห์ (รัฐหนึ่งของสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์) อยู่ประมาณ ๑ ชั่วโมง ก่อนจะบินต่อไปยังมอสโก ได้ไป Dobroyeutro (สวัสดียามเช้า) มอสโก แต่ตอนไปวันที่ ๒ เครื่องบินยังเป็นเจ้าเก่า (แอโรฟลอต) บินตรงไม่แวะสถานีใด ออกจากสนามบินดอนเมืองตอนเที่ยงวัน ใช้เวลาบิน ๙ ชั่วโมงกว่า ๆ ถึงสนามบินเซเรเตเยโว ๒ ของมอสโกเวลาเกือบ ๑ ชั่วโมง (เวลาที่มอสโกช้ากว่าของเรา ๓ ชั่วโมง รัสเซียเป็นประเทศที่มีพื้นที่มากที่สุดในโลก ประมาณ ๑๗ ล้านตารางกิโลเมตร ครอบคลุมทั้งยุโรปและเอเชีย เวลาท้องถิ่นของรัสเซียจึงแตกต่างกันถึง ๑๑ เขต ๆ ละ ๑ ชั่วโมง) หลังจากผ่านพิธีการตรวจคนเข้าเมือง (จากเจ้าหน้าที่สนามบินที่หน้าเรียบเฉยไร้ความรู้สึกใด ๆ เหมือนกันทุกคน) แล้วก็ออกจากสนามบินไปขึ้นรถโค้ช พบกับมัคคุเทศก์ชาวรัสเซียเป็นสาวสวยผมทองหุ่นดี มีอาชีพเป็นครู มารับ Job เป็นมัคคุเทศก์ช่วยหน้าร้าน เธอจะช่วยเหลือเราในช่วงแรกที่อยู่มอสโก จากนั้นก็พาพวกเราไปกินอาหาร (ค่า) มื้อแรกที่ภัตตาคารท้องถิ่น เป็นอาหารจีน มารัสเซียหนนี้มีอาหารจีนรสเลิศจากภัตตาคารพื้นเมือง แม่นิดยังจำอาหารพื้นเมืองของรัสเซียได้หรือเปล่า อาหารจะเริ่มด้วยสลัดผัก ตามด้วยน้ำซุป แล้วก็มีการประเภท ปลา หมู ไก่ที่ปรุงแบบง่าย ๆ กินกับข้าวบ้าง ขนมปังบ้าง และมักจะตบท้ายด้วยขนมเค้ก ไอติม รสชาติของอาหารบางครั้งอร่อยมาก บางครั้งไม่เอาไหน ทำเอารับทานไม่ลง ส่วนอาหารจีนก็เหมือนกับทุกแห่งเน้นกับข้าวประเภทผัดแต่ละครั้งก็มักกับข้าวไม่น้อยกว่า ๑๐ อย่าง (เหลือเบอะบะทุกครั้ง) แล้วก็ตบท้ายด้วยผลไม้ แอปเปิ้ล ส้ม แดงโม แล้วก็กล้วยหอม ที่เอามาลิ่วลิ่วที่ไร

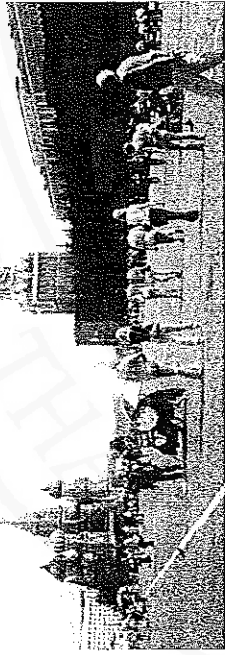
แล้วอดยิ้มไม่ได้ ก็กล้วยที่เขาเอามาลิ่วลิ่วแต่ละโต๊ะ (๖ - ๘ คน) มีแค่ ๑ - ๒ ลูกเท่านั้นโดยผ่านมาเป็นแวน ๆ แบบที่เราชินกับน้ำแข็งใสนั่นแหละ ร้านอาหารเขาถือว่าเลิฟฟองส์ที่สุดให้แขกแล้วนา ก็กล้วยหอมในรัสเซียเองมีอะไรที่โดนดองสังเข็บเข้าไปอ่านเจอที่ร้านขายผลไม้บอกว่าสั่งมาจากฮอนดูรัสในลาตินอเมริกาโน่นนะ ผลไม้ชนิดอื่น ๆ ก็น่าจะนำเข้าเสียส่วนใหญ่ เรื่องน้ำก็เป็นปัญหาสำหรับพวกเราที่ต้องกินน้ำบ่อย ๆ โรงแรมที่บ้านเรามากจะมีน้ำเอาไว้ให้ ๒ ขวด แต่โรงแรมที่นี้ไม่มีบริการอย่างนั้น แม่นิดคงจำได้ว่าสมัยที่เรามารัสเซียครั้งแรกต้องเดินหาซื้อน้ำกินดูเหมือนขวดใหญ่ราคา ๒ เหรียญสหรัฐ (ประมาณ ๕๐ บาท ตามค่าเงินสมัยนั้น) ซึ่งก็แพงไม่ใช่เล่นเมื่อเทียบกับราคاب้านเรา มารัสเซียครั้งหลังก็ต้องเดินหาซื้อน้ำกินเหมือนกัน ขวดเล็กซื้อที่โรงแรมราคา ๓๕ รูเบิล (รูเบิล) ส่วนราคาข้างนอกราคาประมาณ ๒๕ - ๓๐ รูเบิล จะคิดราคาเป็นเงินไทยก็เอา ๑.๕๐ คูณ ขวดหนึ่งไม่ต่ำกว่า ๓๗ - ๓๘ บาท ขวดใหญ่ราคาคงราว ๆ ๗๐ - ๘๐ บาท

มาถึงรัสเซียวันแรกฉันก็เลยเข้าหาของกินก่อนทำอย่างอื่น เรากินอาหารกันเสร็จและเข้ามาพักเกือบ ๓ ชั่วโมง รัสเซียฤดูใบไม้ผลิและฤดูร้อนของเขาพออาทิตย์ทำนุขกันทำงานมาก กว่าท่านจะเลิกงานก็เกือบ ๕ ทุ่ม ได้งีบหลับไม่กี่ชั่วโมง ๔ ๕ ๕ ๕ ท่านก็รีบลุกขึ้นมาทำงานต่อ ช่วยประหยัไฟให้รัสเซียได้ค่อนข้างมากทีเดียว นี่ถ้าบ้านเรามากลางคืนที่สว่างยิ่งยาวแบบนี้ พี่ไทยคงจะชอบใจที่จะได้มีเวลาสนุกสนานเขยยามากขึ้น

ตอนที่ ๓ สัญลักษณ์ของมอสโก

ถึงแม่ชนิด

ก็อย่างที่ฉันบอกแม่นิดนั่นแหละว่า เกือบทุกอย่างก้าวของการเที่ยวรัสเซีย หนที่ ๒ เป็นการเดินตามรอยของการมารัสเซียหนแรก ออกจากโรงแรมที่พัก (ไม่ใช่โรงแรมคอมมอสต์ที่เคยพักครั้งแรก) ของเช้าวันต่อมา เป็นการเดินทางเข้ามอสโก เพื่อเยือนสถานที่ที่สำคัญทางประวัติศาสตร์การเมืองของรัสเซีย และสถานที่ที่เป็นสัญลักษณ์ของมอสโก คือ จตุรัสแดง (Red Square) และวิหารเซนต์บาซิล (St.Basel)

จตุรัสแดง วิหารเซนตบาซิล และเครมลิน

ก่อนที่จะพาเที่ยวชมในบริเวณจตุรัสแดง ฉันขอเล่าเรื่องราวของมอสโกฉบับย่อไว้เป็นความรู้ลึกลับ มอสโกหรือที่ชาวรัสเซียเรียกว่ามอสควา (MOCKBA) ตั้งอยู่ทางภาคยุโรปของรัสเซียมีแม่น้ำมอสควาไหลผ่านกลางเมืองไปเชื่อมกับแม่น้ำวอลกาด้วยคลองมอสควา เมืองมอสโกมีชื่อปรากฏเป็นครั้งแรกในพงศาวดารของรัสเซียเมื่อประมาณ ๘๐๐ ปีมาแล้ว กล่าวคือในปี ค.ศ.๑๔๔๗ เจ้าชายยูริ (หรือออร์ก) โคลิกรูก็ โอรสของเจ้าชายวลาดีมีร์ โมโนมาคห์ เป็นผู้ปกครองนครซุตาเรีย ได้ทรงซื้อเชลยบรรดาเจ้าจากดินแดนใกล้เคียงไปงานเลี้ยงที่หมู่บ้านมอสโก หมู่บ้านเล็ก ๆ ที่ตั้งอยู่ไม่ไกลจากแม่น้ำมอสควา ต่อมาเจ้าชายยูริโปรดให้สร้างกำแพงล้อมรอบหมู่บ้านแห่งนี้ จากนั้นมอสโกก็เจริญเติบโตขึ้นมาแต่ไม่มีความสำคัญมากนัก จนกระทั่งปลายคริสต์ศตวรรษที่ ๑๓ เจ้าชายดานิล โอรสของเจ้าชายอะเล็กซานเดอร์ เนฟสกี เป็นผู้ครองนครวลาดีมีร์ ได้ทำให้มอสโกมีความสำคัญขึ้นมา เมื่อพระองค์ทำการโจมตีและรวบรวมรัฐเล็ก ๆ และดินแดนอื่น ๆ ที่ตั้งอยู่บนฝั่งแม่น้ำมอสควา หลังสมัยของเจ้าชายดานิลมีผู้นำมอสโกหลายคนมีความสามารถและขยายดินแดนออกไปอย่างกว้างขวาง และเป็นเมืองศูนย์กลางของอาณาจักรมัสโกว อาณาจักรที่สืบทอดของรัสเซีย (อาณาจักรแรก คือ อาณาจักรเคียฟ)

จตุรัสแดง หรือ เรด สแควร์นั้นเป็นส่วนหนึ่งของมอสโก คำว่าแดง ที่นี้ไม่ได้มีความหมายถึงคอมมิวนิสต์ แต่หมายถึงความเป็นมงคล ความเจริญ ความสำคัญ ความงามอะไรทำนองนั้น ซึ่งเป็นความเชื่อเหมือนกับคนเอเชียส่วนใหญ่อย่างคนจีน เป็นต้น ในสมัยหนึ่งเงินถึงขนาดเปลี่ยนไปฟรจาร์ให้ไฟสีแดงเป็นสัญญาณให้รถไฟ ขณะไฟสีเขียวเป็นสัญญาณให้หยุด

จตุรัสแดงเป็นชื่อที่ใช้เรียกเมื่อทศวรรษ ๑๖๖๐ ก่อนหน้านั้นมีชื่อเรียกอย่างอื่น เช่น ในปี ค.ศ.๑๔๓๔ เรียกว่า Market Place (หรือตลาด) เนื่องจากบริเวณนี้เดิมทีเป็นชุมทางค้าขาย ต่อมาบริเวณนี้ถูกไฟไหม้เลยเรียกชื่อว่าจตุรัสไฟ ในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๖ เปลี่ยนชื่อเป็น Trinity Square (จตุรัสแห่งพระบิดา พระบุตร พระจิต) ก่อนจะมาเปลี่ยนเป็นจตุรัสแดงในที่สุด

แม้มีคนคงจำได้ว่าบริเวณจตุรัสแดงนั้นกว้างขวางขนาดไหน จตุรัสแห่งนี้มีความยาว ๗๐๐ เมตร กว้าง ๑๓๐ เมตร เป็นจตุรัสที่ใหญ่ที่สุดของมอสโกและของรัสเซีย แต่ฉันไม่แน่ใจว่าจะใหญ่ที่สุดในโลกหรือไม่ ในบริเวณจตุรัสแดงสิ่งก่อสร้างที่โดดเด่นที่สุดก็คือวิหารเซนตบาซิล ซึ่งถือเป็นสัญลักษณ์ของมอสโกและรัสเซีย วิหารแห่งนี้สร้างขึ้นในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๖ ประมาณปี ค.ศ.๑๕๖๑ ประกอบด้วยวิหาร ซึ่งมีโดมทรงหัวหอม ๙ โดม แต่ละโดมมีลวดลายการสร้างและสีสันทันแต่ต่างกัน ดูสวยแปลกตา

วิหารแห่งนี้สร้างโดยพระบัญชาของซาร์อีวานที่ ๓ หรือซาร์อีวานมหาราช เพื่อฉลองชัยชนะเหนือเมืองคาซานในแถบแม่น้ำวอลกา และเพื่อเป็นสถานที่ทำพิธีทางศาสนา ศาสนาของรัสเซียเป็นศาสนาคริสต์นิกายออร์ทอดอกซ์ (มาจากนิกายกรีกออร์ทอดอกซ์หรือนิกายตะวันออก) นิกายนี้จะนับถือไอคอน (icon) หรือภาพเขียนทางศาสนา ชาวรัสเซียถือว่าไอคอนเป็นตัวแทนของพระเยซู แม้พระและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายทั้งปวง จึงให้ความเคารพนับถืออย่างสูงเพื่อให้ปกป้องคุ้มครองจากภัยอันตราย เพื่อเป็นสวัสดิมงคล เช่นเดียวกับไม่กางแขนของนิกายตะวันตกหรือนิกายคาทอลิก (ศูนย์กลางอยู่ที่วาติกัน กรุงโรม)

ตามตำนานเล่าว่า ผลงานการสร้างวิหารของสถาปนิก ๒ คน คือ บาร์มา และโพสนิค สวยงามเป็นที่พอพระทัยของซาร์อีวานมหาราชเป็นอย่างมาก พระองค์จึงไม่ทรงต้องการให้สถาปนิกทั้งสองไปสร้างผลงานสถาปัตยกรรมที่สวยงามกว่าวิหารเซนตบาซิลอีก จำทรงให้ทำลายดวงตาของทั้งสองสถาปนิกผู้โชคร้ายเสีย แต่หลังจากที่พระเจ้าอีวานมหาราชสิ้นพระชนม์ สถาปนิกทั้งสองได้ไปสร้างโบสถ์เล็ก ๆ ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของวิหารเซนตบาซิลแต่คงจะไม่โดดเด่น หรือไม่สวยงามเท่า วิหารเซนตบาซิลปิดซ่อมมาหลายปีแล้ว จึงไม่มีโอกาสเข้าชมเช่นเดียวกับที่มัสรัสเซย์ครั้งแรก

ตอนบ่ายวันเดียวกันเดินทางออกจากมอสโกไปทางตะวันออกประมาณ ๗๐ กิโลเมตร ไปยังเมืองซาคอร์สค์ (Zagorsk) สองข้างทางเต็มไปด้วยป่าสนที่ร่มรื่น ในรัสเซียเขาจะให้ความสำคัญกับการเดินสี่ขาของต้นไม้ในทุกหนทุกแห่ง ในมอสโกเองก็มีสวนสาธารณะขนาดใหญ่อยู่ทั่วไป เห็นแล้วอยากให้บ้านเรามีสวนสาธารณะให้ประชาชนได้ใช้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ (อย่างปลอดภัยด้วย) หลาย ๆ แห่งอย่างนั้นบ้าง

วัดที่ซาคอร์สค์

ชื่อซาคอร์สค์เป็นชื่อใหม่ ตามชื่อของสหภาพพรรคคอมมิวนิสต์คนหนึ่ง ชื่อเดิมคือ Troitse Sergiyev (คนรัสเซียขนานชอบเปลี่ยนชื่อสถานที่ต่าง ๆ เป็นปกติ นิสัย) ตามชื่อวัดที่นักบุญเซียร์กียีเยฟ แห่งราโดเนจ (St. Seriyev of Radonezh) สร้างขึ้นตั้งแต่ ค.ศ. ๑๓๓๗ - ๑๓๔๐ อธิศแต่ Trinity ฉันไม่แน่ใจว่าเมื่อนิฉันจะยังจำวัดที่ซาคอร์สค์ได้หรือเปล่า แต่ถ้าเมื่อนิฉันยังจำวัดออกไม่ไปสี่เหลี่ยมเหมือนดอกเย็บีราบานเต็มไปหมดรอบ ๆ วัดที่มีลักษณะเป็นป้อมได้ ตรงนั้นแหละวัดที่ซาคอร์สค์ วัดนี้ถือเป็นวัดที่เก่าแก่ที่ใหญ่ที่สุดของรัสเซีย และยังเป็นแหล่งรวมศิลปะคริสต์ ศาสนานิกายออร์ทอดอกซ์ของรัสเซียไว้เกือบครบ บริเวณตรงกลางวัดเป็นมหาวิหารมีโดมใหญ่สีทองและโดมสีน้ำเงินสดใส ซึ่งสร้างในสมัยซาร์อีวานที่ ๔ (หรือซาร์ผู้เหี้ยมโหด) เพื่อล้างบาปที่ทรงประหารพระโอรสของพระองค์เอง เพราะบรรดาลีโหสะ มีหอรบสูงที่สร้างในคริสต์ศตวรรษที่ ๑๕ มีวิทยาลัยสงฆ์ที่เปิดมาตั้งแต่ ค.ศ. ๑๗๔๒ มีพิพิธภัณฑ์ซึ่งสะสมไอคอนที่มีอายุเก่าแก่ที่สุดประมาณคริสต์ศตวรรษที่ ๗ และ ๘ และมีบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ที่น้ำขุ่นขึ้นมาเองไว้ให้คนประพรมและเอาน้ำใส่ภาชนะต่าง ๆ กลับบ้านทำแบบเดียวกับแถว ๆ บ้านเรา

วันนี้ปิดท้ายรายการด้วย “ละครสัตว์” ที่ยังสนุกและแสนจะน่ารักเหมือนที่เคยดูตอนมารัสเซียครั้งแรก

ตอนที่ ๔ รู้จักเซนต์ปีเตอร์สเบิร์ก “ราชินีแห่งยุโรปเหนือ”

ถึงเมื่อนิด

ฉันจำได้ว่ามารัสเซียครั้งที่แล้ว เราตระเวนเที่ยวเมืองมอสโกจนทั่วแล้วจึงไปเที่ยวเมืองเซนต์ปีเตอร์สเบิร์ก ต่อแต่นี้ ฉันอยู่มอสโกแค่ ๒ คืนก็เดินทางไปเมืองเซนต์ปีเตอร์สเบิร์ก เมืองสำคัญอันดับ ๒ ของรัสเซียรองจากมอสโกแต่เป็นเมืองที่สวยงามกว่ามอสโก

เมืองเซนต์ปีเตอร์สเบิร์ก เมืองหลวงเก่าแก่ของรัสเซียตั้งอยู่ทางตะวันตกเฉียงเหนือของรัสเซีย บริเวณปากแม่น้ำเนวาซึ่งไหลลงสู่อ่าวฟินแลนด์ อันเป็นส่วนหนึ่งของทะเลบอลติกจากลักษณะสภาพทางภูมิศาสตร์ทำให้เมืองนี้มีฉายาหลายฉายา ฉายาแรกคือ “หน้าต่างแห่งยุโรป” (window into Europe) ด้วยเหตุที่เมืองนี้ถือเป็นประตูสู่ทะเลบอลติก และเป็นเมืองการค้าริมทะเลที่เชื่อมระหว่างการค้าด้านตะวันตกกับตะวันออก ฉายา “เวนิซแห่งโลกเหนือ” (The Venice of the North) เพราะเมืองนี้มีคลองมากที่สุด มากกว่าเมืองใด ๆ ของรัสเซียและเป็นสิ่งหนึ่งที่ชาวเมืองนี้เขาภูมิใจมาก และฉายาในช่วงหน้าร้อนประมาณเดือนกรกฎาคม เป็นช่วงที่เรียกว่า White Nights คือกลางคืนจะไม่มืด จะมีแสงสีขาวเรือง ๆ สว่างไปทั้งเมือง ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับชื่อของเมืองนี้ เมืองเซนต์ปีเตอร์สเบิร์กนั้นเคยเป็นเหยื่อของโรคระบาดที่แพร่กระจายไปทั่วรัสเซีย นั่นคือโรคหอบเปลี่ยนชื่อ เซนต์ปีเตอร์สเบิร์กเป็นชื่อดั้งเดิมของเมืองนี้ แต่ซาร์ปีเตอร์มหาราชทรงเห็นว่าชื่อนั้นกระเดียดไปทางเยอรมัน (bursg = บุรี) จึงทรงเปลี่ยนให้เป็นรัสเซีย คือเปโตรกราด (grad : บุรี ในภาษาสลาฟ) ต่อมาสมัชชาฯ นิโคลัสที่ ๒ ทรงเปลี่ยนมาใช้เซนต์ปีเตอร์สเบิร์ก ในสมัยคอมมิวนิสต์เปลี่ยนชื่อเป็นเลนินกราด และเมื่อสหภาพโซเวียตล่มสลายในปี ค.ศ. ๑๙๙๑ นายกรัฐมนตรีเมืองเลนินกราดขอให้ทางการเปลี่ยนกลับไปใช้ชื่อดั้งเดิมอีก

เมืองเซนต์ปีเตอร์สเบิร์กสร้างโดยซาร์ปีเตอร์มหาราช โดยพระองค์เองทรงวางศิลาฤกษ์เมื่อวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ค.ศ.๑๗๐๓ เพื่อสร้างป้อมปราการบนเกาะเล็ก ๆ ชื่ออนิซาวีร์โกล์ ๑ กับปากแม่น้ำเนวา (ซึ่งต่อมาคือป้อมปีเตอร์แอนด์พอล) จึงถือว่าวันดังกล่าวเป็นวันเริ่มตั้งของเมืองเซนต์ปีเตอร์สเบิร์ก

หลังจากสร้างป้อมแล้ว ซาร์ปีเตอร์มหาราชก็โปรดให้สร้างเมืองและขยายเมือง การสร้างเมืองครั้งนี้เป็นเรื่องยุ่งยากและมีอุปสรรคมากมาย ต้องเกณฑ์แรงงานกรรมกร (ส่วนใหญ่เป็นชาวนา) นับแสนคนมาก่อสร้างเมืองในบริเวณที่เต็มไปด้วยหนองน้ำ(คำว่าเนวามีน้ำขังตลอดปี) ทั้งไม่และศิลาแลง (นับล้านตัน) ที่เป็นวัสดุก่อสร้างดังกล่าวเป็นกลุ่มมีน้ำขังตลอดปี) ทั้งไม้และศิลาแลง (นับล้านตัน) ที่เป็นวัสดุก่อสร้างสำคัญต้องนำมาจากแดนไกลและยากลำบาก ต้องถากป่าเพื่อทำถนนตัดตรงและกว้าง ต้องจัดระบบคูคลอง และสระ แต่ซาร์ปีเตอร์มหาราชมิได้ทรงย่อท้อ ด้วยทรงมีพระประสงค์จะสร้างเมืองนี้ให้เป็นเมืองหลวงใหม่และเป็นเมืองมหาอำนาจทางทะเล เมืองนี้สร้างเสร็จในปี ค.ศ.๑๗๑๒ หลังจากนั้นซาร์ปีเตอร์มหาราชก็โปรดให้พระราชวงศ์และขุนนางผู้ใหญ่ย้ายจากเมืองมอสโกมาอยู่เมืองใหม่ ต่อมาโปรดให้ย้ายหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐบาลจากมอสโกมายังเมืองเซนต์ปีเตอร์สเบิร์ก ซึ่งจะกลายเป็นเมืองหลวงใหม่และจะเป็นเมืองหลวงไปจนถึงปี ค.ศ.๑๙๑๗

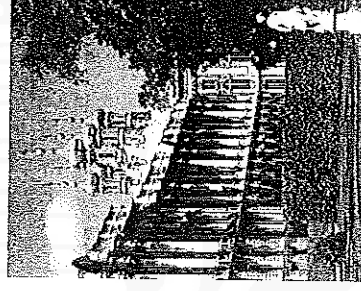
เมืองเซนต์ปีเตอร์สเบิร์กสมัยที่มีทัศนียภาพด้วยผังเมืองสวยด้วยสิ่งก่อสร้างที่ลงตัวและผสมกลมกลืนกันเป็นอย่างดี เมืองนี้จึงนับว่าเป็นเมืองที่สวยงามที่สุดเมืองหนึ่งของโลก และเปรียบประดุจราชินีแห่งโลกเหนือ

ตอนที่ ๕ เมืองแห่งประวัติศาสตร์และศิลปะ

ถึงแม้ว่า

เมืองเซนต์ปีเตอร์สเบิร์กนั้นเต็มไปด้วยประติมากรรมทางประวัติศาสตร์ที่ยิ่งใหญ่ตามถนนหนทาง ๑ ปี ไม่ว่าเราจะผ่านไปทางไหนก็จะได้พบได้เห็นโบราณสถานโบราณวัตถุอยู่แทบทุกมุมเมือง ช่างเป็นเมืองที่อนุรักษ์ทุกสิ่งทุกอย่างไว้อย่างดีเยี่ยม

ป้ายวันแรกที่เมืองเซนต์ปีเตอร์สเบิร์กมีคฤหาสน์คนใหม่ ยังคงสาวยที่มีอายุที่ยาวนานมาก ตั้งอกตั้งใจที่จะบรรยายเรื่องราวและเหตุการณ์ของสถานที่ต่าง ๆ ที่พวกเขาไปชม สถานที่แห่งแรกที่มีคฤหาสน์พวกเขาไปเยี่ยมชมเป็นพระราชวังแคทอรีน ที่ซารินา แคทอรีนโปรดให้สร้างขึ้น แคทอรีนที่เป็นองค์ประมุขของรัสเซียมี ๒ พระองค์ องค์แรกคือซารินา แคทอรีนที่ ๑ (ค.ศ.๑๗๒๕ - ๑๗๖๒) อีกองค์คือซารินาแคทอรีนที่ ๒ (ค.ศ.๑๗๖๒ - ๑๗๙๖) พระราชวังแห่งนี้เป็นของซารินาแคทอรีนที่ ๑ พระมเหสีองค์ที่ ๒ ของซาร์ปีเตอร์มหาราชพระองค์เป็นหญิงชื่อนาถรรมา และยังเป็นผู้รักของพระสหายของซาร์ปีเตอร์มหาราช ๒ คนก่อนที่จะทรงเป็นพระชายาของซาร์ปีเตอร์มหาราช และได้อภิเษกสมรสกับซาร์ปีเตอร์มหาราชภายหลัง (ที่ซาร์ทรงจำกััดพระมเหสีองค์แรกได้สำเร็จ) พระองค์ทรงได้รับการสถาปนาเป็นซารินาปกครองรัสเซียภายหลังที่ซาร์ปีเตอร์มหาราชสิ้นพระชนม์โดยมิได้ทรงแต่งตั้งผู้ใดให้ดำรงตำแหน่งกษัตริย์ต่อจากพระองค์ นับว่าซารินาแคทอรีนที่ ๑ ทรงเป็นชินเดอเรลลาฉบับรัสเซียได้เลย

พระราชวังแคทอรีน

ตอนที่ฉันมาเซนต์ปีเตอร์สเบิร์กกับแม่มิด พวกเราไม่ได้มาเที่ยวพระราชวังแคทอรีนแห่งนี้แต่ฉันนึกถึงภาพของพระราชวังที่แม่มิดเคยได้พบได้เห็น ที่มีกระตักแต่งประดับประดาในลักษณะที่ใกล้เคียงกัน มีเสาแบบกรีก มีรูปแกะสลักแบบโรมัน มีลวดลายปิดทอง มีบันไดกว้าง มีสิ่งของประดับตกแต่งเยอะ พระราชวังแคทอรีนก็เหมือนกัน พระราชวังแห่งนี้ภายนอกทาสีฟ้าใส เป็นสีประจำพระองค์

มีห้องรวม ๆ แล้วนับร้อยห้อง แต่ละห้องมีลวดลายละเอียดสีทองเต็มไปหมด แต่ละห้องมีเขี้ยวของเครื่องใช้ตั้งโชว์ล้วนแต่หรูหราราคาแพง มีภาพวาดขนาดใหญ่ของ ชารีนาแคทอรีน ๑ และเชื้อพระวงศ์พระองค์อื่น ๆ ห้องที่ทุกคนอยากจะเข้าไปดูชม เป็นห้องอำพัน (AMBER ROOM) ซึ่งทั้งห้องประดับประดาและตกแต่งด้วย อำพัน (ยางสนที่กลายสภาพเป็นหิน) ละลานตาจำไม่ได้ว่ามีกี่ชิ้น แม้ไม่ได้ตั้งนัก เสียดยาหยอก คราวที่แล้วเมื่อนิดเคยได้เข้าไปดูพิพิธภัณฑ์เครื่องเพชร เครื่องอัญมณี ของโบราณซึ่งแสดงโชว์อยู่หลายห้อง หลายชิ้นเคยเป็นเครื่องประดับของซาร์และ ชารีนามาก่อน ตอนนั้นเจ้าของไม่ได้รู้เสียแล้ว พิพิธภัณฑ์เครื่องเพชรเครื่องอัญมณี ของรัสเซียที่เมื่อนิดได้ดูนั้นแหละเป็นแห่ง ๑ ใน ๓ แห่งที่มีอยู่ในโลก (อีก ๒ แห่ง คืออังกฤษกับอิหร่าน)

ปิดท้ายรายการของวันแรกในเซนต์ปีเตอร์สเบิร์ก คือ ไปดูบัลเลต์ บัลเลต์ ของรัสเซียไม่ว่าคณะไหนก็ใช้ช้อบอลชอยทั้งนั้น เพียงแต่มาจากรัฐไหนหรือ เมืองไหน สมัยก่อนคนที่จะไปดูบัลเลต์ต้องแต่งตัวดี ต้องมีมารยาทเวลาดู จะต้อง เฝ้ายืนเสียง ไม่คุยไม่เอะอะ แต่ก็มีส่วนคนในกลุ่มคุยเสียงดังลั่น และหัวเราะดังอยู่ ตลอดเวลา มีคนเข้าหันมามองก็ไม่รู้สึกละไร เย่มาก ๆ

ตอนที่ออกจากโรงละครเวลาเกือบจะสามทุ่มท้องฟ้ายังสว่างเหมือน กลางวัน ที่เซนต์ปีเตอร์สเบิร์กดวงอาทิตย์จะตกช้ากว่าที่มอสโก ค่ะ นี่เราเข้าพัก โรงแรมใหญ่ที่มีชื่อเสียงมาก ชื่อโรงแรมพริบออลติสกายา ตั้งอยู่ริมทะเลบอลติก มอง ออกไปเห็นทะเลกว้าง โรงแรมนี้สร้างอยู่บนบริเวณที่เคยเป็นดินดอนและแม่น้ำ ล้อมรอบ แต่เขาใช้วิธีขุดเอาดินอ่อนออกไปก่อนแล้วนำดินเหนียวถมเข้าไปแทน แล้วจึงสร้างโรงแรมและอาคารอื่น ๆ มันไม่แน่ใจว่าห้องเป็นพื้นห้องหรือเปล่า เพราะมันใหญ่มาก

ตอนที่ ๖ ยิ่งสูงยิ่งหนาว

ถึงเมื่อนิด

วันที่สองในเมืองเซนต์ปีเตอร์สเบิร์ก เราจะพาลันไปเยี่ยมชม "เรือออโรรา" กับ "พระราชวังฤดูหนาว" เมื่อนิดคงยังจำได้เพราะคราวที่แล้วก็ได้ไปเยี่ยมชม เหมือนกัน

เรือครูเซอร์หรือเรือลาดตระเวนออโรรายังคงจอดนิ่งอยู่ในแม่น้ำเนวา ตรงที่เดิมที่ฉันเมื่อนิดเคยไปดูนั้นแหละ แต่วันนี้คนตีคึกมาก เนื่องจากเป็นวัน กองทัพเรือ ทางทหารเขาเปิดให้คนขึ้นไปชมบนเรือได้ทุกซอกทุกมุม เรือรบหลวง ลำหน้าสร้างที่เมืองเซนต์ปีเตอร์สเบิร์กนี้เอง เป็นเรือขนาด ๖,๗๐๐ ตัน มีความยาว ๑๒๗ เมตร เรือลำนี้เริ่มออกปฏิบัติงานในปี ค.ศ.๑๘๕๓ เคยไปปฏิบัติราชการสนาม ตอนี่รัสเซียทำสงครามกับญี่ปุ่นเมื่อ ค.ศ.๑๙๐๔ - ๑๙๐๕ และเคยเป็นเรือพระที่นั่ง ของผู้แทนของซาร์ที่ส่งมาร่วมงานพระราชพิธีราชาภิเษกของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ และบทบาทจากการเข้าไปมีส่วนร่วมการ ปฏิวัติของพวกบอลเชวิคในเดือนตุลาคม ค.ศ.๑๙๑๗ ที่ทำให้ต้องเปลี่ยนแปลงเป็น คอมมิวนิสต์ บทบาทสำคัญดังกล่าวทำให้เรือออโรราต้องมาสถิตอยู่อย่างถาวรใน แม่น้ำเนวาโดยไม่ถูกปลดประจำการเหมือนเรือรบโบราณลำอื่น ๆ

ในตอนบ่ายพวกเราได้เข้าเยี่ยมชมพระราชวังฤดูหนาว พระราชวังที่ยิ่งใหญ่ อลังการที่ถูกสร้างขึ้นเพื่อแสดงความรุ่งเรืองของจักรวรรดิรัสเซีย พระราชวังนี้เริ่มสร้าง ในสมัยซาร์นาอิลิชาเบท (ค.ศ.๑๗๕๑ - ๑๗๖๑ พระธิดาของซาร์ปีเตอร์มหาราช กับชารีนาแคทอรีนที่ ๑) ในปี ค.ศ.๑๗๕๔ แต่มาเสร็จในสมัยซาร์ปีเตอร์ที่ ๓ (ค.ศ.๑๗๖๑ - ๑๗๖๒) ในสมัยของซารีนาแคทอรีนที่ ๒ ทรงโปรดเรียกพระราชวัง แห่งนี้ว่าเป็น Place of solitude หรือ Hermitage (คงจะเข้าทำนองคนที่ยังอยู่สูง ก็ยิ่งหนาว หากคนที่พอไว้วางใจหรือพอจะสนิทสนมด้วยได้ยาก ผู้ยิ่งใหญ่ทั้งหลายจึง มักจะโดดเดี่ยวเสมอ)

พระราชวังแห่งนี้ประกอบด้วยอาคารใหญ่ ๔ หลัง คือ พระราชวังฤดูหนาว เฮอร์มิเทจเล็ก เฮอร์มิเทจเก่า เฮอร์มิเทจใหม่ (Small, old and New Hermitages) และเฮอร์มิเทจเียร์เตอร์ (Germilage Theatre) มีห้องรวมทั้งหมด ๑,๐๕๐ ห้อง (เป็นห้องใหญ่เสีย ๓๕๐ ห้อง) มีบันได ๑๑๗ แห่ง มีประตู ๑,๗๘๖ บาน มีหน้าต่าง ๑,๔๔๕ บาน ระเบียง ๓๒๙ แห่ง แลมรูปปั้นที่เรียงรายบน ชายคาอีก ๑๗๖ ตัว เมื่อนิดพอจะนึกภาพออกว่าพระราชวังนี้ถือมาตรฐานแค่ไหน และก็นั่นเองเช่นเดียวกันว่า ต้องใช้ทั้งเงินและแรงงานมหาศาลพอๆ กัน แต่ก็น่าจะมีคุณค่า เพราะสวยงามและยิ่งใหญ่จริงๆ

เดิมพระราชวังฤดูหนาวหรือเฮอรัสมิทาใช้เป็นที่ประทับของพระราชตระกูล ราชวงศ์โรมานอฟ เมื่อหม่อมดมัยราชวงศ์โรมานอฟ ก็ใช้เป็นที่ทำการของรัฐบาล ก่อนที่คอมมิวนิสต์จะยึดประเทศได้ ย้ายเมืองหลวงและที่ทำการรัฐบาลไปอยู่มอสโก ปัจจุบันพระราชวังฤดูหนาว เป็นพิพิธภัณฑ์ที่เก็บรวบรวมผลงานด้านศิลปะไว้มาก เบ็ดเสร็จประมาณ ๒,๗๐๐,๐๐๐ ชิ้น เป็นพิพิธภัณฑ์ที่ยิ่งใหญ่และมีชื่อเสียงที่สุดแห่งหนึ่งของโลก

ผลงานที่วางไว้ให้คนได้ชมนั้นมีมากมาย เช่น ห้องโถ้วารชโร ห้อง War Gallery เป็นห้องแสดงรูปวาดของบรรดานายพล และผู้นำที่เข้าร่วมในสงคราม ปี ค.ศ.๑๘๑๒ และการรบในต่างประเทศ ใส่กรอบติดตั้งเป็นระเบียบดูดี มีบางกรอบไม่มีรูป บางรูปอาจจะเอาไปซ่อม แต่บางรูปเขาบอกว่าอาจจะหาศพไม่เจอ หรือไม่ก็ไม่เคยมีรูปวาดเก็บไว้ ยังมีห้องเก็บรวบรวมรูปและสลัก มีรูปของออลเดอร์ปรัชญาเมธี ชาวฝรั่งเศสที่ซารินาเคทอรินที่ ๒ ทรงโปรด ซารินาเคทอรินที่ ๒ ทรงเป็นเจ้าของผลงานในพิพิธภัณฑ์แห่งนี้เกือบสามหมื่นชิ้น

มีห้องที่น่าสนใจอยู่ห้องหนึ่ง คือ ห้องมอลาโดค (แร็นทิมัสเซีย) ห้องนี้ตกแต่งด้วยมอลาโดค (จากอูราล) เป็นเสา ๘ ต้น สีเขียวของมอลาโดคสวยงาม นอกจากเสาที่ยังมีเครื่องประดับ และสิ่งของต่าง ๆ ที่จากมอลาโดคจำนวนมาก รวมทั้งโต๊ะตัวหนึ่งที่มอลาโดคตัดต่างชิ้นมาต่อกันเป็นลวดลาย ซึ่งดูเหมือนธรรมชาติมาก ไม่บอกก็คิดว่าเป็นการนำเอาชิ้น ๆ มาต่อกัน เช่นเดียวกับภาพโมเสกที่นำเอาชิ้นเล็ก ๆ มาต่อกัน แต่ละชิ้นจนมองไม่ออกว่าเป็นภาพที่มาจาก การต่อกันขึ้นมา

ห้องที่สำคัญมากห้องหนึ่งเป็นห้องที่แสดงภาพเขียน Impressionism (จำเข่าว่ามา) ภาพเขียนเหล่านี้เป็นภาพมาสเเตอร์พีชของจิตรกรที่มีชื่อเสียง เช่น เดกาส์, เรอนัวร์, โกแอง, เซซานน์, โมแนต์ ยังมีอีกห้องที่เก็บภาพเขียนของเรมบรันด์ (๒๖ ภาพ) ฉันติดใจภาพของเรมบรันด์หลายภาพ ชมชอบตามประสาทสัมผัสที่ไม่ค่อยมีศิลปะในหัวใจมากเท่าไร นอกจากนั้นก็ยังมีภาพของรูเบนส์ จิตรกรที่มีชื่อชาวอิตาเลียนที่มีภาพของปีกัสโซ และแวนโก๊ะด้วย

ออกจากพิพิธภัณฑ์เฮอรัสมิทา เราแวะที่อนุสาวรีย์ซาร์ปิเตอร์มหาราช นิดหนึ่ง ก่อนจะเดินทางไปพระราชวังนิโคลัส ซึ่งปัจจุบันได้แต่แปลงเป็นภัตตาคาร อาหารค่ำมื้อนี้ฟรีนิด ๆ บนโต๊ะอาหารจะมีไข่ปลาเคาเวียร์ (ไข่ปลาที่มีมาจากปลา

สเตอร์เจียน เป็นปลาขนาดใหญ่ ไข่มี ๒ ชนิด คือสีเหลืองกับสีเกือบดำ ชนิดหลังจะแพงกว่า) มีเหล้าอดก้า และไวน์ ตอนที่มากับเมมิดันลอนซิมทั้งวอดก้าและไข่ปลาเคาเวียร์ มาคราวนี้เลยไม่ต้องเพราะไม่ติดใจตั้งแต่ชิมหนแรก แต่อาหารพื้นเมืองที่เขาเสิร์ฟอร่อยมาก ๆ ตอนที่เรากำลังรับประทานอาหารก็มีการแสดงเต้นรำพื้นเมืองให้ดูด้วย คินนี่กลัโรงแรมประมาณ ๓ ทุ่ม หอ้งฟ้ายังสว่างไร่ ยังไม่น่าจะไปพักนอนนอนหลับ กลุ่มเราจึงชวนกันไปที่ทะเลใกล้ ๆ โรงแรมนั่งดูพระอาทิตย์ที่ยังไม่ตกน้ำ กว่าจะตกก็เกือบ ๕ ทุ่มโน่นแหละ เรากลับโรงแรมกันก่อนที่จะเห็นพระอาทิตย์ตกน้ำที่ทะเลบอลติก และแวะซื้อตุ๊กตาแมลงดูดกหรือตุ๊กตาออกลูก (MATRYOSKA) ตุ๊กตาพื้นเมืองหน้าโรงแรม มานั่นลิ้นค้าพื้นเมืองมาขายทุกแห่ง แต่ราคาจะแพงกว่ามาคราวที่แล้ว

ตอนที่ ๗ สุสานราชวงศ์โรมานอฟ

ถึงเมมิด

ลิ่งก่อสร้างแรกสุดของเมืองเซนติปีเตอร์สเบิร์ก คือ ป้อมปีเตอร์แอนดพอล เป็นป้อมใหญ่ริมทะเล ที่ซาร์ปิเตอร์มหาราชทรงตั้งพระทัยจะสร้างเอาไว้ปกป้องปากน้ำเนวาจากสวีเดนคู่สงครามของพระองค์ แต่นอกจากความยิ่งใหญ่แล้ว ป้อมนี้ไม่ได้ใช้เป็นประโยชน์ทางทหารเลย ตอนหลังทางการรัสเซียคอมมิวนิสต์เลยเอาไปใช้ประโยชน์อย่างอื่นแทน คือใช้เป็นคุกซึ่งนักโทษการเมือง มาเซนต์-ปีเตอร์สเบิร์กคราวนี้ฉันไม่ได้เข้าไปดูที่คุกซึ่งนักโทษ แต่ครั้งที่ได้ฉันกับเมมิดมีโอกาสเข้าไปดูที่คุกซึ่ง เห็นแล้วก็สงสารเวทมนต์ที่ถูกคุมขัง ฉันจำได้ว่าฉันเคยเทศน์เขาบอกชื่อนักโทษบางคน ส่วนหนึ่งเป็นนักเขียนที่ไม่ค่อยรู้จัก แต่มีคนหนึ่งที่คุ้นเคยชื่ออย่างดี คือ แมกซิม กอร์กี้ บิดาแห่ง Socialist Realism

ภายหลังป้อมยังมิวิหารชื่อเดียวกับป้อม วิหารนี้มียอดสีทองที่สูงตระหง่าน สูงที่สุดในบรรดาลิ่งสร้างทั้งหลายในเมืองเซนติปีเตอร์สเบิร์ก คือสูงถึง ๑๒๒ เมตร หรือ ๔๐๐ ฟุต สูงแบบท้าทายฟ้าทั้งลม แล้วก็เคยโดนฟ้าผ่า (ผ่า) และลมพายุ จนต้องจัดการบูรณะ ซ่อมแซมกันใหม่ รวมทั้งเปลี่ยนองค์เทวทูต ซึ่งสถิตอยู่บนยอดนั้นด้วย (ฉันไม่เห็นเห็นว่าเทวทูตท่านมีลักษณะอย่างไรและทำด้วย

โลหะอะไร) ภายในวิหารมีแผ่นไอคอนสติกไม้ปิดทองเป็นลิ่มมีค่าในวิหารหลังนี้ มีสำหรับซาร์ยีนบูซา แม้ติดคงจำได้ว่าภายในวิหารแห่งนี้เป็นที่ฝังพระศพของซาร์และซารินาของรัสเซียหลายพระองค์ บนพื้นวิหารจะวางโลงพระศพหินอ่อนสีขาวและสีดำน้อย ๆ บนโลงพระศพมีตราเลข ๒ หัวมีมงกุฎสัญลักษณ์ของราชวงศ์โรมานอฟ ส่วนพระศพถูกฝังอยู่ใต้ดินเบื้องล่างลึกลงไป ๓ เมตร ภาคนี้นั้นวิหารมีพระศพเพิ่มขึ้นมามากหนึ่ง เป็นพระศพซาร์นิโคลัสที่ ๒ ซาร์องค์สุดท้ายของพระราชวงศ์โรมานอฟ ซึ่งถูกปลงพระชนม์ที่เมืองเอคาเทอรินเบิร์ก (ตอนนั้นเปลี่ยนชื่อเป็นสเวตลอฟสค์) แล้ว ๆ เพื่อถูกขุดเอาไป เพราะหลังจากพระองค์ถูกปลงพระชนม์พร้อมกับซารินา โอริสติดาทังหมดแล้ว พระศพก็ถูกฝังทั้งในบริเวณแห่งนี้ต่อมามีการพบพระศพและพิสูจน์ได้เองจนแน่ใจว่าเป็นองค์ซาร์นิโคลัสที่ ๒ แน่จนจึงนำมาประกอบพิธีศาสนาและฝังพระองค์ไว้ภายในวิหารแห่งนี้

ข้ามสะพานตรอยสกี ป้อมปีเตอร์แอนด์พอลแล้วไปยังวิหารไอแซควิหารนี้สามารถมองเห็นได้แต่ไกล (๓๐ กิโลเมตร เพราะมียอดโดมสีทองสูงถึง ๑๐๑ เมตร หรือ ๓๓๔ ฟุต) สูงสุดเป็นอันดับ ๓ ของโลก และมีน้ำหนักถึง ๓๐๐,๐๐๐ ตัน ใช้เสาไม้สนเป็นฐานรากทั้งสิ้น ๒๔,๐๐๐ ตัน

วิหารเซนต์ไอแซคเริ่มสร้างสมัยซาร์ปีเตอร์มหาราชปี ค.ศ.๑๗๑๐ เป็นวิหารที่สร้างด้วยไม้ (เป็นสถานที่ซาร์ปีเตอร์มหาราชทรงอภิเษกสมรสกับซารินาแคเธอรีนที่ ๑) ต่อมาก็ถูกนำท่วมจึงสร้างใหม่ ไฟไหม้อีก ในปี ค.ศ.๑๗๖๔ สมัยซาร์แคเธอรีนที่ ๒ โปรดให้สร้างใหม่ และเปิดใหม่ในปี ค.ศ.๑๘๐๒ สมัยซาร์อะเล็กซานเดอร์ที่ ๑ แต่รู้สึกว่ายังเล็กไป หลังจากชนะสงครามนโปเลียนปี ค.ศ.๑๘๑๒ ซาร์อะเล็กซานเดอร์ที่ ๑ จึงทรงให้มีการประกวดและทรงเลือกผลงานของมองต์เฟรองค์ (Auguste de Montferrat) สถาปนิกชาวฝรั่งเศส วิหารนี้เริ่มสร้างในปี ค.ศ.๑๘๔๔ การก่อสร้างค่อนข้างยากลำบาก เพราะต้องรักษากำแพงอาคารเดิมเอาไว้ เนื่องจากเป็นส่วนที่ได้ทำพิธีทางศาสนาเอาไว้แล้ว การสร้างวิหารนั้นใช้เวลานานถึง ๔๐ ปีจึงแล้วเสร็จในวันที่ ๓๐ พฤษภาคม ค.ศ.๑๘๕๔ (สถาปนิกมองต์เฟรองค์ก็ตายในปีนี้ เรียกว่าสร้างตลอดชีวิตของเขา ว่ากันว่ามองต์เฟรองค์อยากจะทำให้ศพของเขาฝังในวิหารแห่งนี้ แต่ไม่สำเร็จแม้แต่รูปปั้นครั้งตัวของเขายืนในวิหาร)

วิหารเซนต์ไอแซคเป็นวิหารที่สวยงามอย่างลงตัว เมื่อผ่านประตูศักดิ์สิทธิ์หนัก ๕ ตัน ทำจากบรอนซ์เข้าไปภายในวิหาร ก็จะพบกับภาพสวย ๆ เกินบรรยาย ไม่ว่าจะเป็นภาพพระคริสต์ขนาดใหญ่ลอยอยู่กลางอากาศ ภาพนี้เป็นภาพแบบกระจกภาพนักบุญ ภาพเหตุการณ์ทางศาสนา (เช่น ภาพสีน้ำมันที่เรียกว่า เดอะ ลาสต์ ซัพเปอร์ และภาพอื่น ๆ) ภาพสวยงามมาก ๆ ในวิหารมีเป็นร้อยกว่าภาพ จะมีภาพส่วนหนึ่งเป็นภาพโมเสก ซึ่งมีอยู่ ๖๒ ภาพ การประดับกระเบื้องโมเสกแต่ละภาพนั้นกินเวลาตารางเมตรหนึ่งใช้เวลาราวปี ใช้สีพื้นกว่าสิ อย่างภาพของนักบุญแคทอรีนใช้เวลามาถึง ๖๓ ปีกว่าจะเสร็จ

วิหารแห่งนี้เป็นแหล่งรวมของหินมีค่าสวย ๆ จำพวก หินอ่อน มาลาไคท์ (เสาสี่เหลี่ยมหลายต้นที่ทำจากมาลาไคท์) หินแกรนิต และหินอื่น ๆ รวมเบ็ดเสร็จเกือบ ๔๐ ชนิด นอกจากนี้ยังมีรูปหล่อสำริด รูปปั้นหินอ่อนให้ดูกันอึมแอม

วิหารอีกแห่งหนึ่งที่ถือเป็นทางผ่าน ซึ่งเขาจะให้เราได้ดูกัน วิหารแห่งนี้หน้าตาคล้าย ๆ วิหารเซนต์บาซิล แต่โดมเล็กกว่าและมีจำนวนน้อยกว่าหลายของแต่ละโดมก็แตกต่างกันเหมือนกัน วิหารแห่งนี้ชื่อเต็ม ๆ คือ The Cathedral of the Resurrection of Jesus Christ หรือวิหารแห่งการฟื้นคืนชีพของพระเยซูคริสต์ หรือเป็นที่รู้จักกันในชื่อวิหารเซนต์ซาเวียร์รอน บลัด คำว่า บลัดข้างหลังคือ Blood หรือเลือดนั่นเอง เพราะวิหารแห่งนี้สร้างบนจุดที่ครั้งหนึ่งเป็นโศกนาฏกรรมที่เกิดขึ้นกับซาร์อะเล็กซานเดอร์ที่ ๒ (ค.ศ.๑๘๕๕ - ๑๘๘๑) ซาร์ที่เป็นที่รักของประชาชนชาวรัสเซียพระองค์หนึ่ง พระองค์ทรงเป็นนักปฏิรูป เป็นคนปลดปล่อยทาส แต่ในช่วงเวลานั้นกระแสต่อต้านระบอบซาร์และรัฐบาลค่อนข้างรุนแรง ซึ่งมีหลายกลุ่มบางกลุ่มชอบใช้ความรุนแรง เช่น กลุ่มที่เรียกว่ากลุ่มก่อการร้าย กลุ่มนี้พยายามลอบปลงพระชนม์อยู่หลายครั้ง ก่อนจะทำได้สำเร็จในวันที่ ๓ บริเวณวิหารนี้เป็นจุดที่รถพระที่นั่งของซาร์อะเล็กซานเดอร์ที่ ๒ เสด็จผ่านและถูกพวกก่อการร้ายวางระเบิดเข้าใส่ ทำให้ซาร์อะเล็กซานเดอร์ที่ ๒ ล้มพระชนม์ ต่อมาซาร์อะเล็กซานเดอร์ที่ ๓ (ค.ศ.๑๘๘๑ - ๑๘๙๔) พระราชโอรสจึงโปรดให้สร้างวิหารขึ้นตรงบริเวณที่ถูกปลงพระชนม์วิหารแห่งนี้ถูกรัฐบาลคอมมิวนิสต์ ทำลายไปมากก่อนที่จะมีการบูรณะซ่อมแซมใหม่

ตอนที่ ๘

ถึงเมณิด

วันนี้จะได้ไปชมพระราชวังฤดูร้อนคู่แข่งของพระราชวังแวร์ซายส์อีกครั้ง คราวที่ไปกับเมณิดคาดว่าจะได้นั่งเรือในอ่าวฟินแลนด์ เพื่อไปยังพระราชวังฤดูร้อน แต่ก็ผิดหวังเพราะช่วงนั้นทะเลน้ำแข็งยังละลายไม่หมด มาคราวนี้ช่วงหน้าร้อนไม่มีน้ำแข็ง แต่เขาพาไปทางรถยนต์เหมือนครั้งแรก

วังซาร์โกเซโล (Tsarskoe Selo) หรือพระราชวังฤดูร้อนของซาร์ หรือเปโตร ไวเรต (พระราชวังของปีเตอร์) ตั้งอยู่บนทางหลวงปีเตอร์สเบิร์กประมาณ ๒๙ กิโลเมตร ทางตะวันตกของเซนต์ปีเตอร์สเบิร์ก เป็นพระราชวังที่สร้างขึ้นโดยซาร์ปีเตอร์มหาราช โดยไม่มีเป้าหมายทางทหารเข้ามาเกี่ยวข้อง เหตุผลที่ทรงสร้างพระราชวังปีเตอร์สโฟ (อีกชื่อหนึ่งของพระราชวังฤดูร้อน) แห่งนี้ คือการประสมประสานสงครามทางเรือเหนือสวีเดน ๒ ครั้ง และการเสด็จเยือนพระราชวังแวร์ซายส์ของฝรั่งเศส (ค.ศ. ๑๗๑๗) ทำให้ซาร์ปีเตอร์มหาราชตัดสินใจที่จะสร้างปีเตอร์สโฟเป็นพระตำหนักที่จะทรงประทับอยู่ถาวรในช่วงฤดูร้อน ซึ่งจะประกอบไปด้วยพระราชอุทยาน ๒ แห่ง หนึ่งน้ำพุ และ Monplaisir (หรือ My Pleasure Piece คือพระตำหนักเล็ก ๆ ที่ซาร์ปีเตอร์มหาราชทรงโปรดมาก) และพระบรมมหาราชวัง (Grand Palace) พระราชวังฤดูร้อนสร้างเสร็จสมบูรณ์ในปี ค.ศ. ๑๗๒๑ และมีการต่อเติมในสมัยซาร์นาโอลิซาเบท พระราชวังแห่งนี้ใช้เป็นที่ประทับของซาร์รัสเซียมากกว่า ๒๐๐ ปี ตั้งแต่ซาร์ปีเตอร์มหาราช ซาร์นาโอดออรินที่ ๑ ซาร์พระองค์อื่น ๆ จนกระทั่งซาร์นิโคลัสที่ ๒ ซาร์องค์สุดท้าย ก็ยังมาประทับที่ทรงงาน พักผ่อนและถูกคุมขังที่นี่ก่อนจะถูกปลงพระชนม์ช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๒ พระราชวังแห่งนี้ถูกทำลายเสียหายมาก แต่ก็ได้มีการบูรณะและซ่อมแซมให้สภาพเหมือนเดิม

นอกจากนี้มีส่วนที่ฉันไม่ได้รับการตกแต่ง อย่างเป็นระเบียบสวยงามแล้ว บริเวณนอกพระราชวังที่สะดุดตามากที่สุดคือหอน้ำพุจำนวนมาก หลายแบบ หลายขนาด หอน้ำพุแบบโรมัน น้ำพุแบบนาค ฯลฯ มีรูปปั้นสีทองขนาดเล็ก ขนาดใหญ่ที่ช่วยกันพ่นน้ำ ตอนที่ผมกับเมณิดน้ำพุไม่ได้เปิด แต่มาราวนี้มีน้ำพุสาย ๆ ให้อุจจ

หลังจากชื่นชมหน้าพระราชวังฤดูร้อนพักใหญ่ ก็ได้เวลาไปเข้าแถวเข้าชมพระราชวัง ซึ่งเขาจะปล่อยให้เข้ามาไปที่ละกลุ่ม หลังจากกลุ่มอื่นที่เยี่ยมชมเสร็จแล้วกลับออกมา เข้าไปแล้วสิ่งแรกที่ต้องทำคือสวมรองเท้าผ้าที่บริเวณท้ายของเรือกที่ ฟังก์ชันนั้นเพื่อรักษาพื้นห้องที่ปูด้วยไม้ปาร์เกต์เป็นลวดลายสวยงามทุกห้อง เราเดินไปตามห้องต่าง ๆ เช่น ห้องรับรับรองสีฟ้า เพราะใช้สีฟ้าทั้งห้อง ห้องที่ติดภาพเรื่องราวการรบกับพวกเติร์ก ห้องเสื้อสีเขียว ห้องโถงใหญ่ สำหรับจัดงานเลี้ยงขนาดใหญ่ มีพระราชบัลลังก์ของซาร์ปีเตอร์มหาราชอยู่ด้วย ห้องสีทองเป็นห้องจัดเลี้ยงขนาดเล็ก ห้อง State Dining Room ที่มีโต๊ะเสวยวางไว้ด้วย ชุดเสวยบนโต๊ะว่ากันว่าเป็นชุดเสวยของซาร์นาโอดออรินที่ ๒ ห้องเงินที่มีภาพวาดแบบจีน ห้องบรรทมแบบตุรกีของซาร์นา ห้องมกุฎราชกุมาร ฯลฯ ทุกห้องมีลักษณะการตกแต่งระดับประดาที่คล้ายคลึงกันมีภาพวาด มีรูปปั้น มีเครื่องใช้ส่วนพระองค์ ฯลฯ เป็นองค์ประกอบ

มาเซนต์ปีเตอร์สเบิร์กคราวนี้ ได้เข้าไปชมพิพิธภัณฑ์ชีววิทยาเป็นของแถมจากคราวที่แล้วไม่ได้เข้าชม พิพิธภัณฑ์แห่งนี้เก็บรวบรวมประดาสัตว์เลื้อยคลาน สัตว์น้ำ สัตว์บก สัตว์ใหญ่ ๆ เคยเห็น แต่ในภาพหรือทีวีก็ได้อะไรเห็นของจริงที่เขาสต๊าฟไฟไว้อย่างดี และดูมีชีวิตชีวาเหมือนยังเป็น ๆ อยู่ ซากสัตว์ที่นำส่งมาที่สุดคือช้างแมนมอซ ที่มีชีวิตอยู่หลายหมื่นปีที่แล้ว แมนมอซมีทั้งชนิดที่เหลือแต่โครงกระดูก และที่ยังมีเนื้อหนังมังสาที่เก็บไว้ได้ดูกระจก นอกจากนั้นก็ยังมีแกะโบราณตัวใหญ่ควายไปซัน ตัววอลลิส หมากจิ้งจอกตัวโลก หมากจิ้งจอกสีน้ำเงิน หมิวโลก กวางเรนซ์เดีย กวางมูส ปลาฉลาม ปลาวาฬนาฬินธุ์ กนกนาฬินธุ์ จำไม่หวาดไม่ไหว และยังมียักษ์หลายตัวที่ไม่รู้ว่าเป็นสัตว์อะไร เหตุของเหตุก็เพราะเขาเลี้ยงเป็นภาษาฝรั่งเศสเสีย เหมือนกับชื่อของเมืองของถนนและของทุกอย่างทั้งในมอสโค และเซนต์ปีเตอร์สเบิร์ก ภาษารัสเซียว่ากันว่าเป็นภาษาที่ยากเป็นอันดับ 3 ของโลก รองจากภาษาจีน และภาษาอังกฤษ ตัวอักษรรัสเซียหลายตัวเหมือนภาษาอังกฤษ และบางตัวเขียนเหมือนตัวภาษาอังกฤษ อย่างตัว P นี่ไม่ใช่ตัวพี แต่เป็นตัวอาร์ ขณะที่ตัว B คือตัววีในภาษารัสเซีย แล้วตัวอักษรของรัสเซียเขาจะออกเสียงเป็นสระเออะ จึงมีทั้งเคอะ (เค) เลอะ (แอล) เซอะ (ซี) เวอะ (วี) เฟอะ (เอฟ)

เรอะ (อาร์) ฯลฯ เขียนเรื่องภาษารัสเซียพอหอมปากหอมคอเท่าที่ฉันรู้แบบงู ๆ ปลา ๆ ก่อนจะจบเรื่องพิพิธภัณฑที่มีสัตว์แถมแถมชนิดตัวหนึ่ง เป็นม้า ม้าตัวนี้ไม่ใช่ม้าธรรมดา ว่ากันว่าเป็นม้าของพระเจ้าอะเล็กซานเดอร์มหาราช ผู้ทรงมีพระชนม์ชีพช่วง ๓๕๖ - ๓๒๓ B.C. ไม่นานะ ฉันสงสัยว่ามายังเซนต์ปีเตอร์สเบิร์กได้อย่างไร

ตอนที่ ๙ DO - SVIDANIA (ลาก่อน) รัสเซีย

ถึงแม่ณีต

ฉันย้อนกลับไปมอสโคว์ และพักอยู่ ๒ วันก่อนจะอำลารัสเซีย ในช่วงเวลาดังกล่าวฉันได้เยี่ยมชมสถานที่หลายแห่ง แห่งแรกก็นับว่าสำคัญและมีความหมายถึงประเทศรัสเซีย นั่นคือ เครมลิน (เช่นเดียวกับทำเนียบขาวที่หมายถึงสหรัฐอเมริกา)

คำว่า เครมลิน ในภาษารัสเซีย หมายถึง ป้อมปราการ ซึ่งป้อมปราการไหน ๆ ก็เรียกเครมลินทั้งนั้น แต่เดิณว่าเครมลินนั้นคือชื่อของพระราชวังด้วย เครมลินที่มอสโคว์จึงมีชื่อเสียงกว่าป้อมปราการอื่น ๆ ป้อมปราการแห่งนี้สร้างขึ้นเมื่อ ๕๐๐ ปีที่แล้ว ตามบัญชาของพระเจ้าซาร์ยอริ ครึ่งแรกป้อมนั้นสร้างด้วยไม้ และมีขนาดไม่ใหญ่เหมือนปัจจุบัน ต่อมาเมื่อป้อมไม้ถูกไฟไหม้ก็จัดการสร้างขึ้นมาใหม่แต่ยังคงเป็นไม้อยู่ จนสมัยเจ้าชายดมิตรีจึงได้เริ่มสร้างกำแพงด้วยหิน เพื่อป้องกันเมือง ป้อมปราการแห่งนี้ได้ขยายออกไปอย่างกว้างขวางในสมัยซาร์อีวานที่ ๓ พร้อม ๆ กับสร้างสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ภายในป้อมปราการซึ่งยังคงดำรงอยู่ให้เห็นในปัจจุบัน

การเข้าไปภายในเครมลินคราวนี้ค่อนข้างเข้มงวดมีทหารคอยตรวจคนกระเป๋ และเครื่องบรรจบบาฐ เนื่องจากในเครมลินนั้น มีพระราชวังซึ่งเป็นที่ทำการของรัฐบาล และวันนั้นท่านประธานาธิบดีวลาดิมีร์ ปูติน น่าจะอยู่ในนั้นด้วย เพราะมีรถประจำตำแหน่งอยู่บนยอดเสา เดินเข้าไปได้ระยะหนึ่งก็จะเห็นเป็นปืนใหญ่ซาร์ ที่ว่ากันว่าปืนใหญ่ที่สุดในรัสเซีย ปืนนี้สร้างขึ้นเมื่อเกือบ ๔๐๐ ปีที่แล้ว ตั้งใจจะเอาไว้ยิงพวกมองโกลที่เข้ามายึดครองรัสเซีย แต่ก็ได้ใช้อย่างที่ตั้งใจไว้แต่ถึงจะได้ใช้ก็คงยังไม่ได้อยู่ดี เพราะกระสุนที่วางอยู่ใกล้ ๆ นั้นดูจะใหญ่กว่ากระบอกปืนเสียอีก

ห่างจากปืนใหญ่ไม่มากนักก็มีระฆังใหญ่ คงจะใหญ่ที่สุดในรัสเซียอีกเช่นกัน เป็นระฆังที่ตั้งใจจะเอาไปแขวนบนหอรระฆังที่สูงที่สุดในรัสเซีย แต่ตอนที่หอรระฆังเสร็จแล้วเอาน้ำราด ระฆังที่หนักสองร้อยกว่าตันก็แตกออกมาก้อนหนึ่ง หนักราว ๆ ๒ ตันครึ่ง ระฆังก็เลยสลิดอยู่ข้างล่าง ไม่มีโอกาสขึ้นไปแขวนบนหอรระฆัง ว่ากันว่าใครอยากโชคลาภก็ให้ลูบแผ่นระฆังแผ่นที่แตก คนรัสเซียนั้นเชื่อก็คือโชคลาภพอ ๆ กับคนไทยเหมือนกัน

สถานที่ต่อไปที่เข้าชมเป็นโบสถ์อัสสัมชัญ แต่ก่อนจะถึงโบสถ์ก็จะเห็นหอรระฆัง ที่ตั้งใจจะเอาระฆังยักษ์ขึ้นไปแขวน หอรระฆังแห่งนี้คือหอรระฆังอิวานมหาราช (ตอนที่ซาร์ปีเตอร์มหาราชจะทรงสร้างวิหารปีเตอร์แอนด์พอล พระองค์ตั้งพระทัยจะเอาชนะหอรระฆังแห่งนี้)

โบสถ์อัสเพนสกี (หรืออัสสัมชัญหรือดอร์มิตซัน) เป็นโบสถ์สีขาวมียอดโดมสีทอง ๕ ยอด โบสถ์นี้สร้างเมื่อปี ค.ศ.๑๕๗๕ - ๑๕๗๙ นับเป็นโบสถ์สำคัญอันดับหนึ่งของมอสโคว์ เดิมใช้เป็นที่ประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษกของซาร์และใช้ฝังพระศพของพระสัสสุรราชา ประมุขฝ่ายสงฆ์และยังเป็นที่เก็บของศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งรวมทั้งตะปุดอกหนึ่งที่ใช้ในพิธีจริงไม่ทางเช่นพระคริสต์ ตะปุดอกนั้นถูกบรรจุอยู่ในเทปเล็กขนาด ๖ ซม. ภายในโบสถ์อัสเพนสกียังมีบัลลังก์ไม้ที่แกะสลักอย่างงดงามของซาร์อีวานจอมโหด

บริเวณใกล้เคียสโบสถ์อัสเพนสกี จะมีโบสถ์บลากิเวเชนสกี (Annunciation) โบสถ์นี้มีชื่อเสียงในเรื่องไอคอนและภาพเฟรสโก และยังมีโบสถ์อาร์ชเองเจลสกี เป็นโบสถ์ที่ใช้ฝังศพของบุคคลที่มีชื่อเสียงจำนวน ๔๖ ศพ ในฤดูร้อนปี ค.ศ.๑๙๖๓ นักมานุษยวิทยาได้เปิดโลงศพ รวมทั้งโลงพระศพของของซาร์อีวานจอมโหด ซึ่งทำให้รู้ว่าพระองค์ทรงมีรูปร่างหน้าตาเป็นอย่างไร

ออกจากบริเวณโบสถ์ก็เข้าไปชมพิพิธภัณฑอาร์เมอรี ซึ่งเก็บทรัพย์สินบัติส่วนพระองค์ของซาร์และซารีนาของรัสเซียโบราณ อาร์เมอรีสร้างขึ้นเมื่อ ค.ศ.๑๘๕๑ ตอนแรกสร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นที่ผลิตอาวุธยุทธรณภัณฑ์ภายหลังที่ซาร์ปีเตอร์สเบิร์ก อาร์เมอรีก็เปลี่ยนเป็นพิพิธภัณฑที่เก็บสิ่งของมีค่าเกือบ ๔,๐๐๐ ชิ้น มีทั้งอาวุธราชบัลลังก์ มงกุฎ เสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย ราชรถ ฯลฯ

ตอนที่มากับแม่น้ำมีเวลาให้ดูได้มากกว่า มาคราวนี้มีเวลาไม่มากนัก ห้อยแรกที่เข้าไปดู แม่น้ำคงจำได้เป็นชุดแต่งกายของพระสังฆราชาในสมัยโบราณ ซึ่งประดับตกแต่งของมีค่า มีชุดทรงของชาวปีเตอร์มหาราช และชุดกระโปรงลู่ของชาวรีนาหลายองค์รวมทั้งชารินาแคทอรินที่ ๒ ซึ่งดูจากตัวกระโปรงแล้วพระองค์ทรงเอาบางร่างน้อย (พระชนมเพียง ๑๕ พรรษาในตอนนั้น) ถัดจากนั้นก็ไปราชบัลลังก์แบบต่าง ๆ มีอยู่บัลลังก์หนึ่งเป็นบัลลังก์ไม้ มีสองที่นั่งที่พนักจะสูงไม่เท่ากัน และเจาะรูไว้ ๑ รูด้วย บัลลังก์นี้เป็นบัลลังก์ของชาวปีเตอร์มหาราชสมัยยังทรงพระเยาว์ กับชาร์อีวานที่ ๕ เป็นชาร์ร่วมบัลลังก์ ส่วนรู้ที่เจาะเพื่อให้พระที่นั่งที่เป็นผู้สำเร็จราชการได้ทรงพลูข้อความต่าง ๆ แก่ชาร์ทั้ง ๒ พระองค์

นอกจากนั้นในพิพิธภัณฑ์อาร์เมอร์ยังเก็บราชรถเอาไว้จำนวนหนึ่ง มีชุดเสื้อเกราะตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ ๑ เป็นต้นมา และยังมีของขวัญที่ส่งมาจากหลายต่างประเทศทำจากเงิน งาช้าง หินอ่อน ไข่นกกระเจือกเทศ รวมทั้งเครื่องราชอิสริยาภรณ์จำนวนหนึ่ง

ในตอนบ่าย เขาพาไปนั่งรถไฟใต้ดิน ซึ่งลงไปลึกมาก เดิมที่ตอนเริ่มสร้างสถานีรถไฟใต้ดินนั้นไม่ได้ลึกเท่าไรแต่ตอนหลังขุดลึกลงไปอีก ขุดผ่านใต้แม่น้ำมอสควาถึง ๑๕๐ แห่ง กระจ่ายไปรอบ ๆ มอสโก มีเครมลินเป็นศูนย์กลาง สถานีรถไฟใต้ดินของมอสโกนั้นคนจะส่ายกว่าสถานีรถไฟใต้ดินที่ใดในโลกเพราะแต่ละสถานีจะตกแต่งอย่างงดงามด้วยศิลปะที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่ว่าเมืองใดหรือรัฐใดเป็นผู้สร้างสถานีนั้น ๆ บางสถานีตกแต่งด้วยโมเสกเป็นรูปต่าง ๆ บางแห่งมีรูปหล่อทองแดงเท่าคนจริงเป็นรูปบุคคลต่าง ๆ ในสังคมของรัฐต่าง ๆ ซึ่งตอนนี้แยกออกจากรัสเซีย สถานีรถไฟใต้ดินของรัสเซียจึงกลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวอีกแห่งหนึ่งของมอสโก

แล้ววันเวลาของฉันที่รัสเซียก็สิ้นสุดลง ถ้าแม้คิดว่าฉันจะย้อนกลับมาอีกก็ไปเที่ยวรัสเซียอีกใหม่ ขอตอบว่ายังไม่อยากอยู่ แต่คราวหลังขอเปลี่ยนเป็นเดินทางไปกับรถไฟสายทรานส์ - ซิเบเรียนแทน กลัวอย่างเดียวสังขารมันไม่พอใจเท่านั้นแหละ

รำภา